

Yrjö Reipas Makkonen — maanmit- tausinsinööri

Kirjeitä Mammalle vuosina 1895 — 1907

Perttu Peitsara

Jyväskylä v. 2012

Yrjö Reipas Makkonen- maanmittaus- insinööri

Kirjeitä Mammalle vuosina 1895 – 1907

Henrik ja Maria Makkosen kymmenpäisen lapsiparven järjestyksessä kahdeksas oli 16. marraskuuta 1880 Karttulassa syntynyt Yrjö Reipas. Hän ei nykysuvun piirissä ole kovinkaan tunnettu. Osaltaan sen selittää lapsettomaksi jäänyt avioliitto Helgansa kanssa. Ei ole sukuhaaran jatkajia. Yrjöllä ja hänen perinnöllään on kuitenkin merkittävä sijansa suvun keskuudessa. Yrjön kuoltua hänen perillisensä muodostivat yhteisellä sopimuksella Yrjö Makkosen nimeä kantavan muistorahaston vuonna 1953. Vuonna 1996 rahaston varat ja velvoitteet siirtyivät samana vuonna perustetulle Henrik ja Maria Makkosen jälkeläiset -sukuseuralle. Se, mitä tiedämme Yrjön elämäntaipaleen alkuvaiheista, perustuu hänen Maria-äidilleen vuosina 1895 – 1907 lähettämiin kirjeisiin.

Vanhempien sisarusten tapaan myös Yrjö kävi oppikoulunsa Kuopiossa. Hänen aloitti juuri perustetun Suomalaisen Yhteiskoulun ensimmäisellä vuosikurssilla vuonna 1892. Samaan aikaan olivat Kuopiossa koulussa myös veljet Uno ja Albert. Tavan mukaan pojat asuivat koulukortteerissa. Vähän vartuttuaan Yrjö huolehti jo itse sen hankkimisesta. Vuoden alussa 1897 hän kertoi mammalle, ettei vielä ollut saanut kortteeria, mutta kysynee rovasilta, kun ne kuuluivat ottavan jonkun pojan. "Koettelen hommata niin huokean kuin suinkin." Mistä sen lienee saanut, ei ole tiedossa. Helmikuun lopulla oli toiset huolen aiheet.

Hän kirjoitti mammalle: "Nythän täällä jo korput loppuvat. En tiedä jos saan Eemililtä siihen luku-kausimaksuun. En muista muuta. Terveisiä. Yrjö". Kuopiossa asunut Eemil-veli joutui useinkin auttamaan sisaruksiaan "hyyrimaksuissa" ja myös muuten.

Uuden lukukauden alettua syksyllä oli edessä taas kortteerin löytäminen. Se onnistui tällä kerralla poliisi Kilpeläisen talosta Suokatu 15:ssä. Yrjö kirjoitti lokakuussa kotiin: "Nythän täällä on ensimmäinen kuukausi jo mennyt. Ja olisi niitä maksuja julmasti, tämä kortteerimaksu ja luku-kausimaksu. Olisi niin erittäin hyvä jos saisin sen kortteerimaksun aivan heti. Sekin lukukausimaksu näkyy pitävän maksaa ainakin ennen tämän kuun puoliväliä, se jo on kiirehtinyt sitä monta kertaa. Pyytäisin nyt saada ne maksut aivan heti."

Mammalla ei liene aina ollut lähettää rahaa juuri silloin kun sitä tarvittiin. Marraskuun lopulla Yrjö kyseli: "Mitenkähän se on sen minun kortteerimaksuni kanssa? Jokohan se lie maksettu, jospa olisitte niin hyvä ja kirjoittaisitte siitä aivan ensi postissa."

Raha ei ollut koulupojan ainoa huolen aihe. "Sitte minun pitäisi saada kalossit näille uusille kengille, kun vanhat ovat niin pienet ja huonot, että ei kestä panna jalkaan. Kun minä saisin ne kalossit ensi tilaisuudessa, niin voisin lähettää vanhat kengät korjattavaksi, ei tule muuten mitään. Niitä [kalosseja] saa sieltä ainakin Yhtiöltä

eli mistä puodista tahansa. Ne tulee olla n:o 11 miesten matalat kalossit, voihan Armaskin ottaa ne kirkolla käydessään, kun sitten saa litroilla maksaa. Jos se räätäli Pursiainen oisi tuonut sinne yhdet vanhat housut niin ne olisi myös lähetettävä." – Litroilla maksaminen lienee tarkoittanut maidon käyttöä maksuvälineenä, olihan kotona Savikoskella lypsäviä lehmiä. Joskus Yrjö kutsui mammaa Kuopioon: "Tulkaahan nyt heti käymään kun olisi niin tarvis niät. Voeh kun ne korput ovat taas kohta lopussa. Kun olisi nyt tehdä samanlaisia kuin viimeisetkin olivat, kun ei käy syönti hapanta olenkaan. Eipä nyt muuta kuin tulkaa korppukorin kanssa ja terveisiä Yrjö"

Toimeentulovaikeuksista huolimatta koulunkäynti sujui niin, että Yrjö osallistui vuoden 1900 kevään ylioppilaskirjoituksiin ja suoriutui niistä yleisarvosanalla "God". Matrikkelin mukaan "Studentexamen afslutades den 2. Juni 1900". Suomenkieli oli "God" ja matematiikka sekä ruotsinkieli "Med beröm godkânt", saksa "Berömlig" Tältä ponnauduslaudalta Yrjö hakeutui saman vuoden syksyllä Uno-veljen jälkiä noudatellen Suomen Polyteknilliseen Opistoon. Käytyään läpi vaaditut kolmen vuoden opinnot maanmittauksen osastossa Yrjö valmistui maanmittausinsinööriksi marraskuussa 1902.

Työpaikkaa Yrjö ei onnistunut heti saamaan ja niin hän oli aluksi kotona Karttussa. Sairauskin iski häneen. Vuoden 1903 lokakuussa Anna-sisar pahoitteli mammalle "Ikävämpää oli kun Yrjön niin kauan on pitänyt sairastaa. Sitä tyfoidikumetta [lavantauti] on täälläkin päin. Yrjöllä on kaikenlaisia koettelemuksia." Toukokuun alkupäivänä 1904 Eemil mainitsi mammalle huomaneensa lehdestä, että Yrjö ei ollut onnistunut

saamaan sahanomistajain maanmittarin paikkaa, jota oli hakenut. Niinpä Yrjö olikin kesäkuun puolella työnhaussa Kuopiossa. Ruoan puute ja masennuskin häntä vaivasivat, kun kirjoitti kotiin Savikoskelle "Pyytäisinpä lähettämään maanantaisen postimiehen matkassa paketin voita ja jos sattuu olemaan, niin jonkun lahnan myös. Joko lienette saaneet lahnoja? Luultavasti minä kohtapuoleen tulen kotia jos en mitään paikkaa saa."

Lienevät Viipurissa asuvat sisaret olleet apuna, kun vihdoinkin elokuussa 1904 Yrjö tavataan Itä-Suomen Rakennusaineiden kaupassa Viipurissa. Aluksi hän oli myyjänä ja sitten konttorissa. Konttorityö ei kuitenkaan tuntunut häntä miellyttävän koskapa jo seuraavassa helmikuussa ilmoitti mammalle "Tulen viikon kuluttua kotiin. Viime lauantaina erosin liikkeestä. Lähettäkää perjantaina hevonen vastaan Pihkainmäkeen niin, että siitä lähettävät hevosen Kurkimäelle. Ja turkit ja joku vanha turkki jaloilla matkaan."

Niin Yrjö tuli mamman luokse ja "oleksi kotona", kuten Eemil asian ilmaisi, aina vuoden 1905 toukokuuhun saakka. Kesäkuussa hänet otettiin maanmittausauskultantiksi ja osallistui mittaus töihin ainakin Hartolassa, Polvijärvellä, Kaavilla sekä Nurmeksessa, mistä viime mainitusta kirjoitteli mammalle kuulumisia. Työkausien välillä Yrjö yritti olla kotona avuksi niin myllyn kunnossapidossa kuin muissakin remonttipuuhiissa. Auskultointiaikanaan hän innostui tilan hankkimisesta itselleen, mutta sittemmin luopui ajatuksesta. Anna-Elviira mainitsi mammalle kirjeessään 5. syyskuuta 1905 "Yrjöltä sain kirjeen, jossa hän sanoi syyskuun ajan olevan osoitteensa Polvijärvi. Kuuluu se hänen aikomansa tila olevan myöty. Itsekin sanoi olleen pikaisen pään-

piston sen ostoajatuksen. Savikosken suhteen sanoi olevansa samaa mieltä kun minäkin – myydä pois jos saa."

Äiti-Marialle myllyn, sahan, karjan ja viljelysten hoito sekä lasten kouluttaminen siinä ohessa kävi raskaaksi. Kaiken myymisestä on lasten kirjeenvaihdossa useita mainintoja. Myyminen toteutuikin 1915. Ennen sitä Yrjö yritti olla maanviljelyksessäkin mamman apuna, mutta ei siinä täysin onnistunut. Savikosken mäellä ovat tänäkin päivänä Yrjöstä muistoina hänen istuttamansa lehtikuuset.

Kun auskultointiaika oli ohi vuonna 1907, Yrjö tuli varamaanmittariksi Kuopion lääniin. Tuota kautta kesti aina vuoden 1916 syksyyn saakka, jolloin hän siirtyi Uudenmaan läänin maanmittauskonttoriin aluksi sihteeriksi ja seuraavasta vuodesta lähtien maanmittariksi. Erityisestä määräyksestä hän suoritti läänin alueella maantieteellisiä tarkastustöitä ja täydennysmittauksia yleiskarttaa varten vuoden 1916 aikana.

Yrjö erosi Uudenmaan läänin maanmittausinsinöörin tehtävistä 7. heinäkuuta 1920. Virasta eroamisen syystä ei ole tarkempaa tietoa. Joka tapauksessa hänet otettiin takaisin ylimääräiseksi maanmittariksi samaan paikkaan lokakuussa 1920. Yrjö avioitui 24. toukokuuta 1920 Helga Lovisa Sandbergin (ent. Pettersen) kanssa. Helga oli syntynyt 1887 Kungsholmassa.

Työjaksoa Uudenmaan läänin alueella seurasi 1925 siirtyminen Mikkeliin läänin maanmittariksi. Pitkä työrupeama vakinaisessa virassa päättyi siellä 16. marraskuuta 1944, jolloin Yrjö määrättiin seuraavasta päivästä alkaen toimimaan ylimääräisen maanmittarin oikeuksin ja velvolli-

suuksin Mikkelin läänissä toistaiseksi ja enintään siihen saakka kunnes täyttää 70 vuotta (v 1950). Mikkelin läänin maanmittaustoimituksista olevat luettelot kertovat Yrjön suorittaneen milloin kalaveden tai vesialueen jakoa Hartolassa, milloin vuokra-alueiden järjestelyä Kangasniemen Äkryntaipaleella tai lohkomisia Anttolassa, Joutsassa, Pertunmaalla jne.

Antti Suviranta on muistellut vierailleensa joskus 1930-luvun loppupuolella vanhempiensa ja sisarustensa kanssa Yrjön luona Heinolassa. Aikakirjat kertovat Yrjön ja Helgan muuttaneen Helsingistä Heinolaan 16. joulukuuta 1936 ja seuraavana vuonna suunnilleen samaan aikaan joulukuussa edelleen Mikkeliin. Siellä heidän avioliittonsa purkautui lapsettomana 11. marraskuuta 1938. Yrjö kuoli Mikkeliissä 12. toukokuuta 1952 ja hänet haudattiin Mikkeliissä Harjun hautausmaalle.